

Islamic Republic of Afghanistan

جمهوری اسلامی افغانستان

پروژه تقویت و انکشاف فرصت های سرمایه گذاری در تجارت
زراعتی (OMAID)

چهار چوب مدیریت محیط زیستی و اجتماعی (ESMF)

November 2019

خلاصه اجرایی

با وجود پیشرفت های قابل توجهی، افغانستان با بیشتر از 35 سال بحران و بدون کدام راه حل سیاسی پایدار، در یک وضعیت شکننده قرار دارد. عواید ناخالص سرانه در کشور در زمره پاهینترین ها در جهان قرار دارد، دامنه فقر همه نقاط کشور را فرا گرفته، و عملکرد افغانستان در چندین شاخص اجتماعی خیلی ضعیف میباشد. فیصدی بیشتر نفوس افغانستان در مناطق روستای زندگی دارند، که زندگی آنها وابسته به محصولات زراعتی میباشد. سکتور زراعت برای ایجاد زمینه های کاری و تنوع فرصت های اقتصادی، پتاسیل های قوی را اختیاردارد و پیشکش مینماید.

دولت جمهوری اسلامی افغانستان بمنظور تشویق و ترغیب سکتور فرعی کسب و کار زراعتی، استراتژی توسعه تجارت زراعتی – مقررہ تجارت زراعتی افغانستان را طرح و تدوین – و یک تعداد پروژه های زراعتی را راه اندازی نموده است. پروژه فرصت برای حداکثر رسانیدن سرمایه گذاری ها و انکشاف کسب و کار زراعتی (امید)، یکی از جمله پروژه ها تحت این مقررہ میباشد، که هدف آن حمایت ساختاری و مالی از بخش های پروسس محصولات زراعتی سکتور باغداری و مالداري در افغانستان میباشد. این پروژه از طرف انجمن توسعه بین المللی (IDA) با اهدای کمک های بلاعوض 25 میلیون دالر و به تعقیب آن 150 میلیون دالر از صندوق وجهی بازسازی افغانستان، در مدت پنج سال تمویل خواهد گردید.

شرح پروژه

هدف از پروژه امید ایجاد یک فضای توانبخش برای ازیاد سرمایه گذاری خصوصی در کسب و کار های زراعتی میباشد. این سرمایه گذاری ها شامل سرمایه گذاری در زنجیره های ارزش پروسس محصولات زراعتی از زمان تولید، دسترسی به بازار، و پروسس الی بازاریابی در بازارهای داخلی و منطقوی، و نیز صادرات در بازار های بین المللی میشود. برای نیل به این هدف، این پروژه به چنین بخش وابسته باهم تقسیم شده است، که قرار ذیل اند:

- **بخش 1** – بهبود محیط توانبخش و کیفیت خدمات حمایتی برای توسعه کارو بار زراعتی.
  - **بخش 2** – حمایت از راه حل های مکانی – زراعتی (شامل ایجاد پارک های مشترک محصولات زراعتی – غذایی، مراکز جمع آوری زارعین، و مراکز تحول روستایی) و دسترسی به وجوه مالی میشود.
  - **بخش 3** – جلوگیری و مدیریت بحران، مدیریت پروژه و نظارت و برسی، و ساختار حکومتداری.
- در بخش 2، پروژه پیشنهاد مینماید تا از ایجاد یک تعداد ساختار های فیزیکی در پنج ولایت (بلخ، کندهار، کابل، هرات، و ننگرهار)، حمایت صورت گیرد. این ساختار های فیزیکی (یا پروژه های فرعی) متشکل از یک شبکه از تاسیسات ذیل خواهد بود.
- **پارک های مشترک محصولات زراعتی – غذایی:** این تاسیسات بعنوان زون های زراعتی – صنعتی متکی بخود منجیث مشارکت عامه – خصوصی، ایجاد میشود، و سهولت ها و خدمات پروسس – محصولات زراعتی در آنها فراهم خواهد گردید. وزارت صنعت و تجارت و اداره انکشاف زون پایتخت نهاد های تطبیق کننده خواهند بود و قرار است که پنج پارک مشترک محصولات زراعتی – غذایی را ایجاد نمایند.
  - **مراکز جمع آوری محصولات:** این مراکز بعنوان نقاط جمع آوری، حمایت از پروسس ابتدایی و نیز نقاط توزیع مواد اولیه زراعتی، فعالیت خواهند کرد. همچنین این مراکز بعنوان یک شبکه از مراکز استراتژییک فرعی – ولایتی عمل خواهند کرد که از طریق پارک های محصولات زراعتی – غذایی تعذیه خواهند شد. وزارت زراعت، آبیاری و مالداري مسؤولیت اساسی را درقبال این مراکز عهده دارد میباشد، و توقع میروود که کمک های مالی را دراختیار سکتور خصوصی قرار دهد تا 25 مرکز جمع آوری محصولات دهاقین را ایجاد نمایند.
  - **مراکز تحول روستایی:** این مراکز بعنوان نقاط خرید درمناطق دوردست، و نیز نقاط توزیع مواد اولیه زراعتی فعالیت خواهند کرد. این مراکز دارای تاسیسات اساسی برای پروسس ابتدایی و سهولت ها برای توزیع مواد اولیه برای زارعین، میباشد. وزارت زراعت، آبیاری و مالداري

مسئولیت اساسی را درقبال این مراکز عهده دارد میباشد، و توقع می‌رود که کمک‌های مالی را در اختیار سکتور خصوصی قرار دهد تا همچو مراکز را ایجاد نمایند.

شورای عالی اقتصادی کمیته رهبری زراعتی از پروژه نظارت خواهند کرد، که مسئولیت هماهنگی و تطبیق آنرا وزارت صنعت و تجارت، وزارت زراعت، و اداره انکشاف زون پایتخت بعهده دارند. پروژه با یک شیوه مرحله‌ای و توسعه مسلسل در ولایات منتخب، تطبیق خواهد شد. بجز موقعیت سه پارک محصولات زراعتی - غذایی و دو پارک پیشنهاد شده، موقعیت‌های احتمالی پروژه‌های فرعی تحت پروژه امید مشخص نیستند. موقعیت‌های مراکز جمع‌آوری محصولات دهاقین و مراکز تحول روستایی هنوز معلوم نیست. بمنظور تثبیت محلات جغرافیوی همه پروژه‌های فرعی پیشنهاد شده و جزئیات بیشتر و لسوالی‌های مشخص و مشخصات اجتماعی - بیوفزیک‌ی آنها، کارهای مقدماتی بیشتری باید انجام شود.

پروژه‌ها باید منتج به ساختار حکومتداری خوب؛ زیرساخت بیشتر زراعتی - صنعتی، سرمایه‌گذاری بیشتر در پروسس محصولات زراعتی و خدمات مربوط، بهبود در رعایت مصئونیت غذایی و کیفیت بهتر خدمات برای تثبیتات - زراعتی، شود.

عملکرد و محدوده چهارچوب مدیریت محیط زیستی و اجتماعی

هدف از این چهارچوب حصول اطمینان از اتخاذ تدابیر بموقع جهت جلوگیری یا به حد اقل رسانیدن صدمه به محیط زیست یا حفظ الصحه انسانی، جلوگیری، کاهش یا جبران خساره کدام زیان به معیشت اجتماع؛ و صعود مثبت اثرات محیط زیستی و اجتماعی، میباشد. این چهارچوب بعنوان یک رهنمود برای طرزالعمل‌ها جهت کاهش و مدیریت خطرات محیط زیستی و اجتماعی و اثرات پروژه‌های فرعی پروژه اصلی و مسئولیت تطبیق این طرزالعمل‌ها، محسوب میشود. بطور خاص، این چهارچوب یک شیوه نظارت مستمر محیط زیستی و اجتماعی را پیشکش مینماید. درضمن، باوجود مشخص نبودن جزئیات پروژه‌های فرعی دراین مرحله، این چهارچوب، یک چهارچوب عمومی دیگر را برای نهادهای تطبیق‌کننده پروژه‌ها، پیشکش مینماید.

چهارچوب مدیریت محیط زیستی و اجتماعی در مطابقت با پالیسی‌های حفاظت از مدیریت محیط زیستی و اجتماعی بانک جهانی ایجاد گردیده، و پالیسی‌ها، چهارچوب‌های قانونی و سازمانی مربوط دولت جمهوری اسلامی افغانستان را برسمیت می‌شناسد. در تهیه و تدوین چهارچوب فوق‌الذکر، مروری بر ادبیات و گزارش‌های موجود، جمع‌آوری و تحلیل دیتاها و مشورت با جمع‌کثیری از دست‌اندرکاران مربوط، صورت گرفته است.

چهارچوب پالیسی، حقوقی و سازمانی

چهارچوب مدیریت محیط زیستی و اجتماعی جهت کمک به بازی‌کنندگان نقش در مدیریت خطرات محیط زیستی و اجتماعی و مکلفیت‌های حقوقی مرتبط با پارک‌های محصولات زراعتی - غذایی، مراکز جمع‌آوری محصولات دهاقین، و مراکز تحول روستایی پیشنهاد شده، تهیه و تدوین شده است. این چهارچوب، بطور خاص، اصول، گام‌های و طرزالعمل‌های کلیدی را که باید جهت حصول اطمینان از رعایت قوانین ملی افغانستان، و نیز مطابقت با پالیسی‌های محافظتی بانک جهانی از جمله پالیسی‌های ارزیابی محیط زیستی (OP/BP4.01)، زیستگاه‌های طبیعی (OP/BP4.04)، مدیریت آفت‌ها (OP/BP4.09)، منابع فزیک‌ی فرهنگی (OP/BP 4.11)، اسکان مجدد غیرارادی (OP/BP4.12)، جنگل‌ها (OP/BP4.36)، مدنظر گرفته شوند، تعریف مینماید.

آجندای انکشاف افغانستان با الهام از قانون اساسی، بالای سکتور زراعت جهت رسیدن به خودکفایی و بهبود رفاه بشر، تغییر از اقتصاد وارداتی و توزیع انحصاری به سرمایه‌گذاری خصوصی پرذوق و تاکید بر صادرات، تمرکز جدی نموده است. این پروژه یکی از چهاراقدام مندرج **اساسنامه کسب و کار زراعتی افغانستان** را بگونه مثال راه حل‌های مکانی - زراعتی را، با ایجاد زیرساخت‌ها بشکل پارک‌های مشترک محصولات زراعتی - غذایی، مراکز تحول روستایی، و مراکز جمع‌آوری محصولات دهاقین، جهت بهبود زنجیره عرضه و تشویق صنعتی سازی که سبب بهبود معشیت دهاقین روستایی و فراهم‌آوری فرصت‌ها برای تثبیتات کوچک و متوسط میشود، عملی می‌سازد. قانون محیط زیست بر ضرورت رعایت شرایط محیط زیستی در همه تصمیم‌گیری‌های امور انکشافی تاکید نموده، و همه طرف‌ها را ملزم نموده تا در همه

امور انکشافی که دارای اثرات جدی بالای محیط زیست اند، طرز العمل ارزیابی اثرات محیط زیستی و اجتماعی را رعایت، و یک اجازه نامه را از اداره مستقل حفاظت محیط زیست اخذ نمایند. برای همین فعالیت ها، جواز های دیگر همچو جوازهای کنترل آلودگی، مدیریت زباله ها، مدیریت زباله های خطرناک، ذخیره های تولیدات پترولی، ساخت تانک های سپتیک و لوله کشی، تخلیه زباله های حیوانی، استفاده از موادیکه لایه اوزن را تخریب مینماید، ضرورت خواهد بود.

مدیریت زمین در پالیسی ملی زمین تنظیم شده، قوانین ملی پیرامون مدیریت زمین و تملک زمین، به مالیک زمین و ملکیت ها پرداخته و پروسه استملاک را تشریح نموده اند. درمورد اسکان مجدد، چهارچوب پالیسی اسکان مجدد برای این پروژه تهیه گردیده است که تا پروسه اسکان مجدد بیجا شدن های ناشی از پروژه را رهنمایی نماید، در پروژه فرعی باید پلان کاری اسکان مجدد را طوریکه در پالیسی فوق الذکر بیان گردیده، تهیه شود. برعلاوه، مدیریت دفع آفت ها را قوانین الزامی دانسته اند، و برای پروژه یک پلان کاری دفع آفت ها مطابق قوانین ملی (مقررات مربوط هنوز تصویب نشده اند) و استندرد های بانک جهانی، تهیه شده است.

اسناد تقنینی دیگر از قبیل مقررات مربوط به منابع تاریخی و فرهنگی، و (حفظ الصحه وظيفوی و مصؤنیت درمحل کار) کارگران میباشد. از لحاظ حقوقی ایجاب مینماید که درمورد مدیریت منابع و تصمیم گیری باید توافق نظر وجود داشته باشد، و کمیته های بین الوزارعتی ایجاد گردد، تا مسائل چند بُعدی را مورد رسیدگی قرار دهند. همچنین درمورد پروژه میثاق های بین المللی هم رعایت خواهند.

در مطابقت با پالیسی های بانک جهانی و قوانین افغانستان، چهارچوب مدیریت محیط زیستی و اجتماعی یک میکانیزمی را جهت تثبیت و ارزیابی اثرات محیط زیستی و اجتماعی متحمل آینده در جریان فعالیت های تطبیق پروژه پیشنهاد، و بعداً یک رهنمود را برای کاهش، نظارت و اتخاذ تدابیری که باید در جریان این فعالیت ها جهت رفع اثرات محیط زیستی و اجتماعی، جبران آنها یا کاهش به یک سطح قابل قبول رساندن آن، پیشکش مینماید. هر دو هم بانک جهانی و هم قوانین افغانستان یک پروسه نظارت روزه را جهت تثبیت سطح ارزیابی محیط زیستی و اجتماعی که لازم پروژه میباشد، و در چهارچوب مدیریت محیط زیستی و اجتماعی مطرح شده است، تاکید مینمایند. در هر پروژه فرعی، این پروسه نظارت انجام خواهد شد، اما بانک جهانی کل پروژه را نظر به پیچیدگی آن منحیث کنگوری الف (مدل کنگوری 1 برای اداره مستقل حفاظت از محیط زیست)، تقسیم بندی نموده است - یعنی پروژه که احتمال می رود که سبب اثرات جدی محیط زیستی و اجتماعی شود، و نیاز به یک ارزیابی اثرات محیط زیستی و اجتماعی داشته باشد.

اصول رهنمودی

پروژه با استفاده اصول کلیدی تمرکز جغرافیوی فعالیت های اقتصادی، تسلسل عملیات ساحوی، و هدف گذاری زنجیره های ارزش کلیدی، هدایت میشود. در رابطه با چهارچوب مدیریت محیط زیستی و اجتماعی، حکومتداری خوب، انکشاف مداوم، و حفاظت از محیط زیست و حقوق بشر، اصول اساسی را در میان سایر اصول مطلوب، تشکیل میدهند.

اثرات احتمالی محیط زیستی و اجتماعی و اقدامات کاهش دهنده

این پروژه برای یک کشوری طرح گردیده که در نگرانی ها متعدد محیط زیستی و اجتماعی وجود دارد. نگرانی های موجود در رابطه با پروژه عبارتند از - آلودگی هوا در ساحات شهری، منابع آبی متاثر شده، آب آشامیدنی غیر صحی، بهره برداری بیش از حد از طبیعی مانند مراتع و جنگلات، تهدید به تنوع زیستی، مدیریت نامناسب زباله ها، حفظ الصحه ضعیف، شرایط متغیر زندگی، نبود مصؤنیت شغلی، معیشت محدود، و نبود کار، امنیت، بحران و بیجا شده های داخلی، مردم آسیب پذیر، جندر و خشونت های مبتنی بر جندر و خطراتی که متوجه آثار بارززش فرهنگی و تاریخی میباشد.

کار های زیربنایی پروژه ممکن منتج به یک سلسله اثرات یا منفعت ها محیط زیستی و اجتماعی شود. برای ارزیابی هر پروژه فرعی، باید اندازه اثرات و منفعت های احتمالی محیط زیستی و اجتماعی مدنظر گرفته شود، اگر وقوع اثرات منفی مشاهده شود، باید تدابیر کاهش دهنده اتخاذ شود. اندازه اثرات یا منفعت های مذکور شاید شامل موارد زیر باشد، ولی محدود به آن نخواهد بود.

جدول 1: اثرات احتمالی محیط زیستی و اجتماعی

اثرات	خطر/فایده
محیط زیستی	
حفظ الصحه جامعه (انتشار گاز های گلخانه ای)	کم
حفظ الصحه جامعه (بوی)	کم
حفظ الصحه جامعه و محیط زیستی (زباله های بیولوژیکی)	کم
حفظ الصحه جامعه و محیط زیستی (زباله های خطرناک و عمومی)	متوسط
حفظ الصحه جامعه و محیط زیستی (آب های سطح زمین)	کم
حفظ الصحه جامعه و محیط زیستی (آلودگی آبهای سطح زمین)	کم
حفظ الصحه جامعه و محیط زیستی (آبهای زیر زمینی)	متوسط
پارچه های مواد کیمیایی (در خاک، آبهای سطح زمین، و زیر زمین)	زیاد
از دست دادن منابع (سبزیجات، خاک و استفاده زمین)	کم
از دست دادن تمامیت ساختار های که منجر به نشر گاز های گلخانه میشود.	زیاد
اجتماعی	
بیجا شدن فیزیکی	زیاد
بیجاشدن اقتصادی	زیاد
از دست دادن سهولت ها و خدمات اجتماعی	زیاد
محروم شدن از دسترسی به زمین های عامه	زیاد
محروم شدن از دسترسی به منابع عامه	کم
از دست دادن میراث های فرهنگی ملموس	متوسط
از دست دادن میراث های فرهنگی غیر ملموس	متوسط
مردمان بومی و عشیری (کوچی)	کم
مصئونیت رفت و آمد	کم
محدودیت بالای تحرکات و شاهراه عمومی	کم
حقوق کارگران	زیاد
هجوم نیروی کار	کم
فشار بالای خدمات اولیه و زیر بنا های عامه	کم
ارتباطات با بازار/تجارت	فایده زیاد
دسترسی بیشتر به تسهیلات حمایتی و تمدد خدمات	فایده زیاد
رشد و انکشاف تشبثات کوچکتر، کوچک و متوسط	فایده زیاد
افزایش زمینه کار محلی	فایده زیاد
بهبود وضعیت محلی	فایده زیاد
بهبود نمایندگی از زنان	فایده زیاد
درگیری و شورش	خطر زیاد
حفظ الصحه و مصئونیت شغلی	
خطرات فیزیکی	خطر زیاد
خطرات کیمیایی	خطر زیاد
خطرات بیولوژیکی	خطر متوسط

خطر/فایده	اثرات
خطر کم	خطرات رادیولوژیکی
خطر زیاد	محیط های خطرات خاص

لازم است تا جهت جلوگیری، کاهش یا جبران خساره اثرات منفی، اقدامات کاهش دهنده فعال اتخاذ شود. این اقدامات باید مدیریت زباله های (بیولوژیکی، خطرناک، عمومی)، انتشار گاز های گلخانه ای، صدا ها و لرزش ها، آبرسانی و آلودگی، آلودگی زمین، از دست دادن منابع طبیعی، بیجا شدن ها فیزیکی و اقتصادی)، دسترسی به زمین، تسهیلات و خدمات عامه، مصئونیت عامه و رفت و آمد، میراث های فرهنگی، حقوق بشر، درگیر و شورش و حفظ الصحه و مصئونیت شغلی در برگیرد.

یک دسته از تدابیر کاهش دهنده عملی بعنوان بخشی ارزیابی اثرات محیط زیستی و اجتماعی و پلان مدیریت محیط زیستی و اجتماعی که باید در جریان پلانگذاری، ساخت وساز، و عملیات پارک های مشترک محصولات زراعتی - غذایی، مراکز جمع آوری محصولات دهاقین و مراکز تحول روستایی تطبیق شوند، اتخاذ خواهد گردید. گزینه های کاهش دهنده ممکن شامل تغییر در پروژه، پیشکش گزینه های دیگر، زمانبندی پروژه، کنترل آلودگی، کمک جبران خساره جابجایی دوباره، باشد. از آنجائیکه موثریت تدابیر کاهش دهنده نامعلوم است، برنامه های نظارتی باید در نظر گرفته شوند. در سند اصلی یک دسته تدابیر کاهش دهنده، ذکر شده است.

آزمایش، ارزیابی و نظارت پروژه

تطبیق کنندگان پروژه امید یعنی وزارت صنعت و تجارت و اداره انکشاف زون پایتخت (در مورد پارک های مشترک محصولات زراعتی - غذایی، وزارت زراعت (درمورد مراکز جمع آوری محصولات دهاقین و مراکز تحول روستایی) مسئولیت دارند، و از طریق کارمندان خودشان، متخصصین بیرونی یا نهاد های موجود حفظ الصحه و مصئونیت شغلی اطمینان دهند که هرپروژه فرعی شرایط محیط زیستی، اجتماعی و حفظ الصحه و مصئونیت شغلی مراجع ملی و محلی را برآورده میسازد و در مطابقت با پالیسی بانک جهانی و چهارچوب مدیریت محیط زیستی و اجتماعی، قرار دارند. در صورت لزوم، بانک جهانی توانایی نهاد هماهنگ کننده تقویت و پروژه های فرعی، بررسی خواهد کرد. تطبیق پروژه های فرعی مشخص شده که توسط قرضه گیرندگان فرعی (بگونه مثال، انکشاف دهندگان شخصی) در رابطه با پارک های مشترک محصولات زراعتی - غذایی، مراکز جمع آوری محصولات دهاقین، و مراکز تحول روستایی که تحت بخش فرعی 2 پروژه امید انجام میشود، باید شامل ارزیابی محیط زیستی و اجتماعی دقیق باشند.

آزمایش و بررسی پروژه های فرعی در آغاز پروژه ، به محض مشخص شدن جزئیات کافی در مورد پروژه فرعی، انجام می شود. این امر شامل، ماهیت و وسعت، موضوعیت و ساحه پیشنهاد شده، و معالیت های مربوط پروژه میشود. بررسی و آزمایش همزمان با مطالعه امکان پذیری صورت میگردد، و هر نوع خطرات احتمالی که در این مرحله شناسایی شود، فوراً از نگاه انجنیری مطالعه خواهد شد. چیک لست آزمایش و بررسی تهیه، خانه پری و مرور توسط بخش مدیریت محیط زیستی و اجتماعی واحد مدیریت پروژه (PMU) در رابطه با پارک های مشترک محصولات زراعتی - غذایی، ودر رابطه با مراکز جمع آوری محصولات دهاقین و مراکز تحول روستایی، از طرف مدیر قرضه ها (گرداندگان خصوصی)، برای اداره حفظت محیط زیست جهت تصمیم گیری، تقدیم میشود.

وزارت زراعت ، مالدار و آبیاری و اداره مستقل انکشاف زون پایتخت گزارش ها را بررسی نموده و آنها را به دارالانشاه و بانک جهانی تشدید میکند. میزان کار محیط زیستی و اجتماعی مورد نیاز پروژه های فرعی قبل از تطبیق وابسته به نتیجه روند نظارت است . اداره ملی حفظ محیط زیست تصدیق نامه مطابقت را صادر مینماید. چارچوب ارجایی مرحله ارزیابی محیط زیستی بلافاصله بعد از تصمیم نظارت تایید و توسعه داده شود. همچنین از چک لست محیط زیستی و اجتماعی در موضوعات که بالای تصمیم مراحل اولیه تحلیل سایت پارک های مشترک زراعتی- غذایی شک و تردید وجود داشته باشد استفاده میشود.

مطالعه ارزیابی اثرات محیط زیستی و اجتماعی

مطالعه ارزیابی اثرات محیط زیستی و اجتماعی گستره مراحل ارزیابی را تعقیب مینماید (تشخیص وسعت ارزیابی، مشخص ساختن اثرات ابتدایی و آماده کردن شرایط لازم جهت مطالعه اثرات محیط زیستی و اجتماعی) ارزیابی اثرات (تحقیق و تحلیل فزینی محیط زیست، ارزیابی اثرات احتمالی، فراهم سازی گزینه های کاهش و مدیریت) و افشا سازی عمومی (روند اشتراک عمومی جهت آگاه سازی و شامل سازی جوانب ذیدخل از وسعت و گزارشدهی ارزیابی اثرات محیط زیستی و اجتماعی). توضیح شرایط کاری و جزئیات گزارش از قبل فراهم گردیده است.

جای که مسوده ارزیابی اثرات محیط زیستی و اجتماعی قابل قبول پیدا شود، نهاد تطبیق کننده پروژه جهت تکمیل گزارشات در جریان قرار میگیرد. اداره ملی حفاظت از محیط زیست یک بار دیگر تصدیق نامه مطابقت را با در نظر داشت شرایط یا مشورت های بیشتر ضروری یا بدون آن صادر مینماید و یا هم درخواست را رد میکند. به تعقیب این، مجوز های مختلف برای فعالیت های گوناگون همانند استفاده آب و غیره ضرورت است.

چارچوب مدیریت محیط زیستی و اجتماعی توسط نهاد های تطبیق کننده در پروژه های فرعی عملی میشود. نهاد تطبیق کننده با همکاری متخصصان محافظت وزارت صنعت و تجارت، وزارت زراعت، مالدار و آبیاری، اداره ملی محافظت از محیط زیست و بانک جهانی از تطبیق موثر آن اطمینان میدهند.

مشورت های عامه، اشتراک و همگانی سازی اسناد

نهاد تطبیق کننده پروژه اشتراک و سهم گیری جوانب ذیدخل را در ایجاد رابطه مثبت با جامعه جهت ایجاد چینل باز ارتباطات با ذینفعان بالقوه حمایت مینماید. پروژه قانونا مکلف است که جوانب ذیدخل را از روند آمادگی ارزیابی اثرات محیط زیستی اجتماعی مربوطه آگاهی داده با آنها مشورت نماید. مشورت های عامه در گستره مرحله ارزیابی اثرات محیط زیستی اجتماعی مطابق به قانون های کشور و مقتضیات بانک جهانی اجباری میباشد. طیف کامل از جوانب ذیدخل جهت مشورت مشخص میشوند و جزئیات پروفایل آنها در هر پروژه فرعی تحت غور قرار میگیرد. گزارش استخراج شده از روند ارزیابی محیط زیستی و اجتماعی با در نظر داشت زمان و مکان به شکل گسترده به دسترس عامه قرار گرفته و به زبان قابل فهم به دسترس جوانب ذیدخل قرار میگیرد.

سهیم بودن جوانب ذیدخل با ختم ارزیابی محیط زیستی و اجتماعی خلاصه نمیشود. نهاد تطبیق کننده هر پروژه فرعی مکلف است که همکاری شهروندان را در جریان حیات پروژه حمایت نماید، سطح مشوره متناسب به سطح علاقه مردم و خطر مرتبط به پروژه فرعی میباشد. سهیم بودن شهروندان و یا تعامل مکرر دو طرفه بین شهروندان افغانستان و نهاد تطبیق کننده در پارک های مشترک زراعتی-غذای، مراکز جمع آوری محصولات دهاقین و مراکز تحول روستایی روابط سازنده را ایجاد مینماید و آنرا در مرور زمان حفظ مینماید. جهت حمایت سهیم سازی شهروندان چندین راه وجود دارد تا آنها را کمک نموده و نیاز های هر پروژه فرعی و جوانب ذیدخل مورد هدف را تنظیم نماید. پروژه اطمینان میدهد که انواع جوانب ذیدخل و اشتراک شهروندان به شکل مناسب با در نظر داشت حساسیت های فرهنگی در نظر گرفته میشود و اینها طوری تنظیم میشود تا منافع جوانب ذیدخل مختلف در نظر گرفته شود و عبارت از فراهم سازی معلومات به زبان مورد نظر که به شهروندان قابل فهم باشد و شهروندان با در نظر داشت سطوح مختلف سواد و مهارت های زندگی به آن دسترسی داشته باشند. برعلاوه، جهت حمایت سهیم سازی جاری، نهاد تطبیق کننده در هر پروژه فرعی میکانیزم شکایت و یا طرز العمل را جهت دریافت و تسهیل رفع نگرانی و شکایات عمومی ایجاد مینماید. این میکانیزم وسیله معتبر و قابل دسترس را برای جوانب ذیدخل جهت درج شکایت، مشکل و یا انتقادات مشخص به پروژه و یا پروژه فرعی فراهم میکند.

تدوین چارچوب مدیریت محیط زیستی اجتماعی با برنامه متمرکز مصاحبه پشتیبانی گردیده است، زمانیکه مسوده چارچوب مدیریت محیط زیستی و اجتماعی نهایی شد، از جهت ساختار روند سهیم سازی جوانب ذیدخل همه گانی میشود.

نظارت، مدیریت و بررسی

جهت اطمینان از تطبیق موثر پروژه های فرعی، نهاد تطبیق کننده نظارت دوامدار، بررسی و گزارش دهی چند سطحی را روی دست میگیرد. هدف از نظارت این است که اجازه تعقیب اثرات پروژه داده شود که اثر بخشی اقدامات کاهش و مدیریت در صورت لزوم اندازه گیری و تنظیم شود. شاخص های نظارت به بستر های خاص پروژه وابسته است و معیار های نظارت یکجا با متخصصان پالیسی و حفاظت تهیه میشود.

یک برنامه عمومی نظارت به همه پروژه ها توسط مدیران صحت، مصونیت، محیط زیست و جامعه تهیه شود. پلان قسمی ترتیب شود که ضروریات هر پروژه فرعی و یا مجموعه از پروژه های فرعی را مرفوع سازد. در سطح پروژه های فرعی، نظارت و ارزیابی اثرات محیط زیستی و اجتماعی مجوز های محیط زیستی و نظارت و ارزیابی را تحت پوشش قرار میدهد. گزارشات سالانه نظارتی طوری تهیه میشود تا نیاز های بانک جهانی، اداره ملی حفاظت محیط زیست، وزارت خانه مربوطه و سرمایه گزاران را برآورده سازد.

کنترل و کاهش اثرات منفی احتمالی توسعه پروژه فرعی در هر قضیه توسط پلان مدیریتی اجتماعی محیط زیستی حمایت میشود که توسط ارزیابی اثرات محیط زیستی و اجتماعی تهیه میگردد و یا پروسه نظارت آنرا توصیه کرده باشد که در جریان ارزیابی پروژه های فرعی تحقق یافته است.

هدف پلان مدیریتی محیط زیستی و اجتماعی عبارت از روی دست گرفتن سلسله اقدامات و مکلفیت ها جهت کنترل اثرات که محیط زیست را در ساحه عملیاتی تحت اثر در پروژه های فرعی پیشنهادی متاثر میسازد. همچنان فعالیت های اثرات تجمعی پروژه های فرعی و سایر فعالیت های همگون را باید تحت توجه قرار دهد تا اطمینان حاصل شود که رویکرد های پیشگیرانه جهت مدیریت موثر اثرات محیط زیستی در کلیه مراحل فعالیت های پروژه های فرعی از ساختمان، عملیات، از بین بردن و بسته کردن رو دست بوده است.

نهاد های تطبیق کننده و یا مشاوران آنها پلان مدیریتی محیط زیستی و اجتماعی را با همکاری متخصصان محافظت تهیه مینمایند. تفتیش توسط اداره ملی محافظت محیط زیست و تفتیش خارجی توسط کمیته رهبری زراعتی تعیین میگردد. تفتیش سالانه خارجی از آغاز ساختمان پروژه شروع و کلیه فعالیت های ساختمانی و یا عملیاتی سایت ها را در پارک های مشترک زراعتی-غذایی و مراکز جمع آوری محصولات دهاقین و مراکز تحول روستایی تحت پوشش قرار میدهد.

وزارت صنعت و تجارت، اداره مستقل انکشاف زون پایتخت، وزارت زراعت، مالداري و آبیاری و نهاد های سومی نظارت جاری، بررسی و تفتیش را در جریان انکشاف، ساختمان و مراحل عملیاتی پروژه و پروژه های فرعی حمایت میکند.

اسکان مجدد غیر داوطلبانه

در اصل، کوشش پروژه جهت دریافت زمین فزیکتی برای زیرساخت ها از طریق موافقت داوطلبانه صورت میگیرد (مثال، موافقتنامه خریدار مایل و فروشنده مایل) و از دریافت اجباری زمین حد اکثر اجتناب صورت میگیرد. اگرچه، در بعضی قضایای ضروری، دریافت اجباری زمین پیش می آید، در همچو قضیه، ضرورت است که دولت جمهوری اسلامی افغانستان زمین را مطابق به قانون دریافت زمین مصوب سال 2017 استملاک کند.

اسکان مجدد غیر داوطلبانه مشکلات دوامدار، فقر و صدمات محیطی زیستی را در صورت که اقدامات مناسب روی دست گرفته نشود به همراه دارد. چارچوب پالیسی اسکان مجدد برای پروژه تدوین شده که اساسات، قواعد و قوانین را در مدیریت زمین های که به زور گرفته شده اجرا مینماید، جبران خساره، اسکان مجدد مطابق قوانین ملی و پالیسی محافظت بانک جهانی اجرا شده باشد و همانند سند پیش ساز پلان عمل اسکان مجدد کار میکند که باید مطابق به نیاز پروژه فرعی به اساس پروژه فرعی آماده شود.

تطبیق نیاز های چارچوب پالیسی اسکان مجدد از مکلفیت های دولت جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت خانه های مربوطه همانند، وزارت صنعت و تجارت (ریاست عمومی پارک های صنعتی، 4 پارک مشترک زراعتی-غذایی)، اداره مستقل انکشاف زون پایتخت (1 پارک مشترک زراعتی-غذایی) و وزارت زراعت، مالداري و آبیاری (تمام جی سی سی ها و مراکز تحول روستایی) میباشد.

این نهاد ها عبارت از ادارات استملاک کننده و یا نهاد های تطبیق کننده موضوعات مرتبط به اخذ زمین و اسکان مجدد تعریف شده اند. نیاز است که نهاد های تطبیق کننده سهم جامع جوانب ذیدخل را مساعد بسازند.

مسولیت و نقش نهاد ها

این پروژه تحت اداره دولت جمهوری اسلامی افغانستان مدیریت میشود. وزارت صنعت و تجارت و اداره مستقل زون انکشاف پایتخت نهاد های تطبیق کننده 5 پارک زراعتی-خوراکی میباشد و وزارت زراعت آبیاری و مالداري اداره تطبیق کننده مراکز تحول روستایی و مراکز جمع آوری محصولات دهاقین میباشد. ساختمان فزیکتی و عملیات زیر بنا اکثراً توسط شرکت های پیمان کار خصوصی از طریق ساختار های مختلف مشترک شخصی و عامه و یا از طریق کمک های نقدی بلاعوض تحت کار قرار میگیرد. نهاد های خصوصی و عامه هر دو مکلف

اند تا ضروریات چارچوب مدیریت محیط زیستی و اجتماعی را فراهم سازند و انتظار میرود در قسمت کارمندان و تامین منابع، مدیریت و فعالیت های روزمره ضروریات محیط زیستی و اجتماعی را رعایت نمایند.

شورای عالی اقتصادی با کمیته رهبری زراعت مرجع اصلی نظارت میباشد و این مرجع مرکزی تحت اداره شورای عالی اقتصادی وظیفه دارد تا رهنمود های استراتژیک، اختصاص پول و بررسی تطبیق پروژه های فرعی را به پیش ببرد.

سکرتیرت اجرایی کسب و کار های زراعتی مسولیت کار های تخنیکی روزمره و مقتضیات عملیاتی را به نمایندگی از کمیته جهت تضمین هماهنگی و نظارت از تطبیق پلان عمل پروژه با همکاری نهاد های مختلف که نقش دارند به عهده میگیرد. نهاد مستقل سومی نظارتی توظیف میگردد تا به نمایندگی از بانک جهانی پروژه های فرعی نهاد های ملی را به شکل منظم نظارت نماید.

وزارت صنعت و تجارت مرجع اصلی و تطبیق کننده 4 پارک مشترک زراعتی-غذایی می باشد و اداره مستقل انکشاف زون پایتخت مسولیت پارک های مشترک محصولات-زراعتی و غذایی باریکاب کابل را به عهده دارد. جهت حمایت پروژه وزارت صنعت و تجارت واحد مدیریت پروژه را در ریاست پارک های صنعتی ایجاد مینماید تا امورات یومیه و ضروریات عملیاتی را برنامه ریزی و مدیریت نماید. ساختار مشابه در مربوطات اداره مستقل انکشاف زون پایتخت ایجاد خواهد شد. از طریق واحد مدیریت پروژه وزارت صنعت و تجارت منجیث نهاد اصلی مطابق به قانون اجراءت مینماید و بانک جهانی با حفظ اقدامات در جریان تطبیق برنامه های پارک ها اقدام مینماید. برعلاوه، با توجه به گرفتن جبری زمین وزارت صنعت و تجارت اداره قانونی سلب کننده ملکیتی میباشد. پیمان کار های ساختمانی و قراردادی های علمییاتی خصوصی توسط وزارت صنعت و تجارت و اداره مستقل انکشاف زون پایتخت در زمان پروژه های فرعی توظیف میگرددند. مدیریت یومیه ضروریات محیطی، اجتماعی از وزارت صنعت و تجارت و اداره مستقل انکشاف زون پایتخت به پیمان کار های ساختمان و قراردادی های عملیاتی واگذار میگردد.

وزارت زراعت، مالداری و آبیاری از طریق ریاست انکشاف سکتور خصوصی نهاد اصلی تامین کننده کمک های نقدی بلاعوض به سرمایه گزاران مراکز جمع آوری محصولات دهاقین و مراکز تحول روستایی میباشد. وزارت زراعت، مالداری و آبیاری تنها نهاد کمک کننده مالی با توظیف دفاتر قراردادی شخصی عمل میکند(نهاد عملیاتی مدیریت کمک های بلاعوض) که توسط وزارت زراعت، مالداری و آبیاری توظیف میگردد تا کمک های بلاعوض و کمک های تخنیکی را به انکشاف دهنده های بالقوه فراهم سازد.

تنظیم آموزش ها و برنامه های ارتقای ظرفیت

انتظار میرود که نهاد تطبیق کننده پروژه های فرعی یک سیستم مدیریتی محیط زیستی اجتماعی را ایجاد نمایند تا متناسب به ماهیت تاثیرات پروژه باشد. سیستم مدیریتی محیط زیستی و اجتماعی استفاده میشود که ابعاد محیط زیستی را مدیریت، مکلفیت های منطبق را انجام دهد و به هر تهدید و فرصت پروژه های فرعی رسیدگی نماید. سیستم مدیریتی محیط زیستی اجتماعی ضروریات کارمندان را تعریف مینماید، کارمندان و افراد احتیاطی را حمایت مینماید و کمک های آموزشی تخنیکی را فراهم میسازد و وجوه مالی را فراهم میسازد تا از تطبیق موثر پروژه فرعی و عواقب محیط زیستی اجتماعی آن اطمینان دهد. برعلاوه، نظارت دوامدار را حمایت مینماید و گزارشدهی چند سطحی را بررسی مینماید.

نهاد تطبیق کننده از ظرفیت های مختلف مدیریت محیط زیستی و اجتماعی برخوردار میباشد. انتظار میرود که وزارت خانه های دولتی در واحد های مدیریت پروژه این تجارب را ایجاد نمایند، در همین حال گرداننده گان خصوصی کارمندان مناسب مدیریتی را جهت پیشبرد کار های یومیه در مراحل مختلف ساختمان که از ضروریات محیط زیستی و اجتماعی میباشد شامل میسازد. پیش بینی می شود این ظرفیت به آنچه که در این مؤسسات وجود دارد، بیفزاید. با درنظر داشت خطرات منحصر محیط زیستی و اجتماعی در هر سایت پروژه، نهاد تطبیق کننده میتواند از متخصصان خارجی به اساس قرارداد کوتاه مدت و یا معمولی جهت فراهم سازی تجارب بیشتر استفاده نماید.

ظرفیت سازی ضرورت دارد تا درک افراد رشد یابد و آنها به معلومات دسترسی داشته و آموزش ببینند تا نقش خود را به صورت مؤثر انجام دهند. توسعه سازمانی با محوریت ساختارها، فرایند ها و طرزالعمل های مدیریتی مربوطه، نه تنها در ادارات بلکه در مدیریت روابط بین آنها و سکتور های مختلف (عمومی، خصوصی و جامعه) جهت تحقق این ظرفیت مهم است.

نهاد های تطبیق کننده آموزش های لازم را جهت آگاهی و دانش تکنیکی مرتبط به محیط زیست، اجتماع، مدیریتی عمومی، تکنیکی، حمایت و حفظ کارمندان فراهم میسازد.

گزارشدهی و نظارت چارچوب مدیریت محیط زیستی و اجتماعی

جهت اطمینان از تطبیق موثر چارچوب مدیریت محیط زیستی و اجتماعی، ادارات تطبیق کننده نظارت منظم را روی دست میگیرند و گزارش های چند سطحی را بررسی مینمایند:

- **پارک های مشترک محصولات-زراعتی و غذایی** – نظارت داخلی فعالیت های یومیه و سطح مطابقت آن با مقتضیات محیط زیستی و اجتماعی مسولیت مستقیم شرکت قراردادی و تجارت های مجوز در پارک های مشترک محصولات زراعتی و غذایی موقعیت دارند میباشد که توسط وزارت صنعت و تجارت و اداره مستقل انکشاف پایتخت توظیفگریده اند. قراردادی ساختمانی گزارشات نظارتی ماهوار را از زمان مرحله ساختمان به واحد مدیریت پروژه وزارت صنعت و تجارت و واحد مدیریت پروژه اداره مستقل انکشاف زون پایتخت فراهم میسازد و همینطور قراردادی عملیاتی گزارشات (شش ماه) نظارتی خویش را با واحد های مدیریتی پروژه مربوطه شریک میسازد. گزارشات ربعوار و شش ماهه نظارتی توسط وزارت صنعت و تجارت و اداره مستقل انکشاف زون پایتخت ترتیب گردیده و سالانه دو بار با کمیته رهبری زراعتی شریک ساخته میشود. گزارشات نظارتی و تفتیش سالانه به اداره ملی حفاظت از محیط زیست ارائه میشود.
- **مراکز جمع آوری محصولات دهاقین و مراکز تحول روستایی** – نظارت از فعالیت های یومیه و سطح مطابقت آن با مقتضیات محیط زیستی و اجتماعی از مسولیت مستقیم قراردادی ساختمان میباشد که توسط شرکت های خصوصی توظیف میگردند و از حمایت وزارت زراعت، مالداری و آبیاری برخوردار میباشند. گزارشات ماهوار و سالانه پارک های مشترک محصولات زراعتی- غذایی سالانه دو بار به کمیته رهبری زراعتی ارائه میشود، گزارشات نظارتی و تفتیش با اداره ملی حفاظت از محیط زیست سالانه شریک میشود.

بودجه پیشنهادی تخمینی تطبیق

با درنظرداشت نا معلوم بودن هزینه فعلی و عدم داشتن مطالعات مورد نیاز پیشنهاد میگردد که به نهاد های تطبیق کننده وجوه مالی در چندین قسط فراهم شود تا بودجه مطالعات امکان سنجی اولیه یا ارزیابی تامین شود. قسط 1: تامین مالی ارزیابی اثرات محیط زیستی و اجتماعی و پلان مدیریت محیط زیستی اجتماعی و مطالعات مرتبط (مشخص نشده). قسط 2: تامین مالی اجرای پروژه های فرعی ساختمانی و قسط 3: تامین مالی سالانه عملیات پروژه های فرعی. هزینه داخلی تامین منابع، ارتقا ظرفیت و کمک های تکنیکی وزارت صنعت و تجارت و وزارت زراعت، مالداری و آبیاری به طور گسترده تخمین زده شده – کارمندان 2,370 010 و آموزش (تریننگ) 255 000 دالر آمریکایی.

نتیجه

پروژه امید، مجموعه از پروژه های دولت جمهوری اسلامی افغانستان بوده و از این جهت طرح شده تا سکتور زراعت را از طریق انکشاف تجارت های زراعتی تشویق نماید. فراهم سازی حمایت های ساختاری و مالی به بخش پروسس زراعتی سکتور باغداری و دامداری، هدف پروژه انکشاف پایدار بوده و از حقوق بشر و محیط زیست محافظت مینماید. چارچوب مدیریت محیط زیستی و اجتماعی به تشریح چگونگی اثرات احتمالی فعالیت های پیشنهادی تحت این پروژه میتواند مدیریت نماید و کاهش بدهد تا نتایج محیط زیستی و اجتماعی بالا برود.